

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

**PAŽYMA
DĖL X SKUNDO
PRIEŠ ALYTAUS PATAISOS NAMUS IR
KALĖJIMŲ DEPARTAMENTĄ
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJOS**

2022-09-13 Nr. 4D-2021/1-706
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė 2022 m. birželio 13 d. gavo X (toliau vadinama – Pareiškėjas) skundą dėl Alytaus pataisos namų (toliau vadinama ir – Alytaus PN) ir Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau vadinama ir – Kalėjimų departamentas) pareigūnų veiksmų netinkamai išnagrinėjus jo kreipimuisi (toliau vadinama – Skundas).

2. Skunde rašoma:

2.1. „2022-03-25 prašymu Nr. 69/644 kreipiausi į Alytaus PN direktorių padaryti man kopijas mano rašytų prašymų, skundų, už kopijas lėšas išskaičiuoti iš mano asmeninės sąskaitos.“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta)

2.2. „2022-04-06 Nr. 363-931 [...] man pateikė atsakymą, mano asmeninėje sąskaitoje yra nepakankama lėšų, už šias paslaugas pataisos įstaigai atsisakaitoma teisės aktų nustatyta tvarka.“

2.3. „2022-03-31 prašymu Nr. 69/662 kreipiausi į Alytaus PN direktorių padaryti už asmenines lėšas kopijas mano rašytų prašymų/skundų. 2022-04-06 Nr. 363-933 pateikė atsakymą, analogišką kaip ir 2022-04-06 Nr. 363-931 [...] mano asmeninėj sąskaitoj trūksta lėšų, prašymas tenkinamas nebus.“

2.4. „Susisiekus su Alytaus PN administracija, buvo patvirtinta, kad mano rašyti skundai bei prašymai nėra laikomi mano asmens byloje, o yra saugomi atskiroje byloje.“

2.5. „Atsakymus apskundžiau Kalėjimų departamento direktoriui 2022-04-11 skundu“.

2.6. „2022-05-18 Nr. 23-1313 KD pateikė man atsakymą: pažymėtina, kad nuteistųjų (suimtųjų) skundai paprastai nesaugomi asmens byloje, o yra laikomi atskiroje byloje“.

3. Pareiškėjas prašo ištirti Skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierė 2022 m. birželio 28 d. raštu Nr. 4D-2021/1-706/3D-1497 kreipėsi į Alytaus PN prašydama paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes.

Alytaus PN 2022 m. liepos 8 d. raštu Nr. 8-6179 Seimo kontrolierę informavo, kad:

4.1. „Pareiškėjas į Alytaus PN administraciją su prašymais padaryti dokumentų kopijas kreipėsi du kartus, t.y. 2022-03-25 gautas prašymas Nr. 69/664 ir 2022-03-31 prašymas Nr. 69/662“.

4.2. „Į pareiškėjo 2022-03-25 prašymą Nr. 69/664 ir 2022-03-31 prašymą Nr. 69/662 buvo pateikti du atsakymai 2022-04-06 dieną Nr. 363-933 ir Nr. 363-931, kuriais jis buvo informuotas, kad prašymai nebus tenkinami ir paaiškintos priežastys.

Papildomai informuojame, kad nuteistųjų prašymai, skundai ir atsakymai į juos asmens byloje nėra saugomi, todėl įstaigos administracija šių dokumentų kopijas gali padaryti tik pareiškėjui turint lėšų joms apmokėti.“

Prie rašto buvo pridėta: Pareiškėjo 2022-03-25 gautas prašymas Nr. 69/664 ir Alytaus pataisos namų 2022-04-06 atsakymas Nr. 363-931 dėl kopijų padarymo; Pareiškėjo 2022-03-31 prašymas Nr. 69/662 ir Alytaus pataisos namų 2022-04-06 atsakymas Nr. 363-933 dėl kopijų padarymo.

5. Seimo kontrolierė 2022 m. birželio 28 d. raštu Nr. 4D-2021/1-706/3D-1498 kreipėsi į Kalėjų departamentą prašydama paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes.

Kalėjų departamentas 2022 m. liepos 1 d. atsakymu Nr. 1S-2497 Seimo kontrolierę informavo:

5.1. „Informuojame, kad X 2022-04-11 skundu kreipėsi į Kalėjų departamentą dėl Alytaus pataisos namų administracijos 2022-04-06 raštu Nr. 363-931 bei 2022-04-06 raštu Nr. 363-933 pateiktų atsakymų, kuriuose atsisakyta nuteistajam padaryti prašomų dokumentų kopijas.“

5.2 „Pareiškėjui buvo atsakyta Kalėjų departamento 2022-05-18 raštu Nr. 2S-1313“.

„Papildomai Seimo kontrolieriui paaiškiname, kad atvejais, kuomet nuteistieji kreipiasi su prašymu padaryti dokumentų, laikomų jų asmens byloje, kopijas (pavyzdžiui nubaudimo medžiagą, teismo nuosprendžių ar nutarčių kopijas), jų prašymai yra tenkinami, net jei asmuo yra nemokus. Pažymėtina, kad nors pataisos įstaigos administracija privalo daryti tam tikrų dokumentų kopijas, tačiau ši pareiga nėra absoliuti. Pataisos įstaigų ir tardymo izoliatorių vidaus tvarkos taisyklių (toliau – Taisyklės) 19 punktą įpareigoja įstaigos administraciją nuteistajam daryti jo administracinės, civilinės ir baudžiamosios bylos ir asmens bylos dokumentų kopijas, net jam tuo metu esant nemokiam, tačiau tai nereiškia, kad nuteistasis ar suimtasis neturi pareigos sumokėti už pateiktas kopijas vėliau, kai taps mokus. Už visas nuteistojo prašymu padarytų dokumentų kopijas turi būti atsiskaitoma teisės aktų nustatyta tvarka.

Atkreiptinas dėmesys, kad ne visi su nuteistuoju susiję dokumentai yra saugomi jo asmens byloje. Taisyklių 123 punkte nurodyta, kad popierinės asmens bylos turinį sudaro: sulaikymo protokolas; suimtojo (nuteistojo) asmens anketa; teismo arba teisėjo nutarties skirti kardomąją priemonę – suėmimą – nuorašas; teismo nuosprendžių bei nutarčių nuorašai (išrašai); Informatikos ir ryšių departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos pažymos apie pradėtus ikiteisminius tyrimus, teistumą ir paleidimo iš pataisos įstaigos (tardymo izoliatoriaus) pagrindus; teismo medicinos ir teismo ekspertizės protokolų ir išvadų nuorašai; ikiteisminio tyrimo pareigūnų ir teisėjų raštai dėl suimtojo (nuteistojo) pristatymo į nurodytą vietą; ikiteisminio tyrimo pareigūnų rašytiniai reikalavimai išvesti suimtąjį iš kameros ikiteisminio tyrimo veiksmams atlikti; advokatų orderių atplėšiamosios dalies šaknelės ir rašytiniai reikalavimai išvesti suimtąjį iš kameros pasimatyti; tardymo izoliatoriaus (pataisos įstaigos) administracijos raštų, siųstų ikiteisminio tyrimo pareigūnams ir teismams, nuorašai bei gauti atsakymai; dokumentai, susiję su paskirtomis

nuobaudomis ir paskatinimais; charakteristikos ir kiti su nuteistojo (suintojo) bausmės (suėmimo) vykdymu susiję dokumentai, nuteistojo (suintojo) asmens dokumentai. Pažymėtina, nuteistojo skundai, prašymai paprastai saugomi ne nuteistojo asmens byloje, o atskiroje įstaigoje suformuotoje byloje.“

Prie rašto buvo pridėta: Pareiškėjo 2022-04-11 skundo Kalėjų departamentui kopija, Kalėjų departamento 2022-05-18 atsakymo Nr. 2S-1313 kopija.

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

6. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau vadinamas ir BVK):

183 straipsnis. Bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų apskundimas – „1. Viešųjų darbų, laisvės apribojimo, arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo skundo gavimo dienos. 2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos. 3. Kalėjų departamento direktoriaus veiksmai ir sprendimai per dvidešimt dienų nuo jų įteikimo gali būti skundžiami apygardos administraciniam teismui. [...]“

7. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau vadinama ir – VAĮ):

3 straipsnis „Viešojo administravimo principai“ – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: [...] 2) objektyvumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs; [...] 4) nepiktnaudžiavimo valdžia. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama atlikti viešojo administravimo funkcijas neturint šio įstatymo nustatyta tvarka suteiktų viešojo administravimo įgaliojimų arba priimti administracinius sprendimus, siekiant kitų, negu įstatymų ar kitų norminių teisės aktų nustatyta, tikslų; [...] 12) subsidiarumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų sprendimai turi būti priimami ir įgyvendinami žemiausiu efektyvumą galinčiu užtikrinti viešojo administravimo sistemos lygmeniu; 13) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį“;

10 straipsnis. „Administracinių sprendimų priėmimas“ – [...] „4. Viešojo administravimo subjektas administracinį sprendimą dėl asmens prašymo ar skundo turi priimti per 20 darbo dienų nuo tokio prašymo ar skundo gavimo dienos. Jeigu prašymas ar skundas gautas po darbo valandų, poilsio ar šventės dieną, jo gavimo diena laikoma po jos einanti darbo diena. Kai dėl objektyvių priežasčių per šį terminą administracinis sprendimas negali būti priimtas, viešojo administravimo subjektas šį terminą gali pratęsti ne ilgiau kaip 10 darbo dienų. Asmeniui apie tokį termino pratęsimą per 5 darbo dienas nuo sprendimo pratęsti terminą priėmimo dienos pranešama raštu ir nurodomos pratęsimo priežastys.“

8. Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją ir duomenų pakartotinio naudojimo įstatymo (toliau vadinama – TGIĮ):

4 straipsnis. Institucijos ir valstybės valdomo subjekto pareiga teikti duomenis, įskaitant pakartotiniam naudojimui skirtus duomenis – „1. Institucijos ir valstybės valdomi subjektai privalo

teikti pareiškėjams ar jų atstovams duomenis, išskyrus šio įstatymo ir kitų įstatymų nustatytus atvejus. [...]“;

6 straipsnis. Duomenų, įskaitant pakartotiniam naudojimui skirtus duomenis, teikimo principai – 1. „Institucija ir valstybės valdomas subjektas, teikdami duomenis, įskaitant pakartotiniam naudojimui skirtus duomenis, vadovaujasi šiais principais: 1) duomenų išsamumo – pareiškėjui turi būti pateikti visi pagal teisės aktus teiktini jo prašymo turinį atitinkantys duomenys 2) duomenų tikslumo – pareiškėjui teikiami duomenys turi atitikti institucijos ar valstybės valdomo subjekto disponuojamus duomenis; 3) teisėtumo – institucijos ir valstybės valdomo subjekto veiksmai teikiant duomenis grindžiami šiuo ir kitais įstatymais ar kitais norminiais teisės aktais; 4) objektyvumo – institucijos ir valstybės valdomo subjekto darbuotojai darbuotojai, teikdami duomenis, turi būti nešališki ir objektyvūs; 5) pagalbos – pareiškėjams teikiama pagalba įgyvendinant teisę gauti dokumentus; 6) duomenų prieinamumo – sudaromos palankios sąlygos pareiškėjams naudoti duomenis neatsižvelgiant į jų veiklos tikslus ir teisinę formą, o prireikus nustatomos tik būtinausios teisinės, techninės ir (arba) finansinės dokumentų teikimo pareiškėjams sąlygos; 7) abipusio naudojimo – institucija ir valstybės valdomas subjektas pareiškėjui pateiktus duomenis prireikus toliau pati juos naudoja; 8) nediskriminavimo – duomenų pakartotinio naudojimo sąlygos turi būti tokios, kad būtų nediskriminuojami pareiškėjai, naudojantys duomenis tam pačiam (komerciniam arba nekomerciniam) tikslui.“

9. Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 (redakcija galiojusi nuo 2021-12-07 iki 2022-09-02) (toliau vadinama – Taisyklės):

„42. Į prašymą ar skundą paprastai atsakoma tokiu būdu, koku buvo pateiktas prašymas ar skundas.[...].

[...].

45. Į prašymą institucija atsako atsižvelgdama į jo turinį:

45.1. į prašymą suteikti administracinę paslaugą atsakoma suteikiant prašomą vieną iš Viešojo administravimo įstatymo 19 straipsnio 1 dalyje nurodytų administracinių paslaugų (ar prašomas kelias administracines paslaugas) arba pateikiant motyvuotą atsisakymą tą padaryti;

45.2. į prašymą pakonsultuoti asmenį jam aktuali klausimu atsakoma suteikiant konsultaciją pagal institucijai nustatytą kompetenciją arba pateikiant motyvuotą atsisakymą tą padaryti;

45.3. į prašymą priimti administracinį sprendimą atsakoma Viešojo administravimo įstatymo 13 straipsnyje nustatyta tvarka.

45.4. į prašymą, nenurodytą Taisyklių 45.1–45.3 papunkčiuose, atsakoma laisva forma.

[...]

47. Atsakyme į prašymą ar skundą arba institucijos siunčiamame pranešime apie asmens prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis asmuo turi būti informuojamas apie tokio atsakymo ar pranešimo apskundimo tvarką, vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymo 14 straipsniu, nurodant konkrečios institucijos (-ų), kuriai (-ioms) gali būti paduotas skundas, pavadinimą (-us) ir adresą (-us), taip pat terminą (-us), per kurį (-iuos) gali būti pateiktas skundas."

10. Pataisos įstaigų ir tardymo izoliatorių vidaus tvarkos taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2020 m. sausio 21 d. įsakymu Nr. 1R-25 (toliau vadinama – PĮTIV taisyklės) (redakcija, galiojusi nuo 2022-01-13 iki 2022-07-31):

„19. Nuteistojo (suiuntojo) prašymu pataisos įstaigos (tardymo izoliatoriaus) administracija privalo padaryti jo administracinės, civilinės ir baudžiamosios bylos ir asmens bylos dokumentų kopijas. Šių dokumentų kopijos nuteistajam (suiuntajam) privalo būti padaromos ir kai jo asmeninėje sąskaitoje nėra pakankamai lėšų, o kopijų darymo išlaidos išskaičiuojamos iš nuteistojo (suiuntojo) asmeninės sąskaitos, kai joje atsiranda lėšų.

Kitos nuteistojo (suištojo) prašomos informacijos kopijos gali būti padaromos tik tais atvejais, jei nuteistojo (suištojo) asmeninėje sąskaitoje yra pakankamai lėšų.

Už dokumentų ir kitos informacijos kopijų darymo paslaugas pataisos įstaigai (tardymo izoliatoriui) atsiskaitoma teisės aktų nustatyta tvarka.“

Lietuvos Respublikos teismų praktika

11. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2007-08-13 nutarime byloje Nr. 33/04 pažymėjo, kad konstituciniu teisinės valstybės principu „[...] turi būti vadovujamasi ir kuriant teisę, ir ją įgyvendinant (Konstitucinio Teismo 2000 m. gruodžio 6 d., 2006 m. sausio 16 d. nutarimai). Konstitucinio teisinės valstybės principo esmė – teisės viešpatavimas; konstitucinis teisės viešpatavimo imperatyvas reiškia, kad valdžios laisvę riboja teisė, kuriai privalo paklusti visi teisinių santykių subjektai, neišskiriant nė teisėkūros subjektų (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d., 2004 m. gruodžio 29 d., 2005 m. liepos 8 d., 2006 m. sausio 16 d. nutarimai). Konstitucinis Teismas savo aktuose (*inter alia* 2003 m. gruodžio 30 d., 2004 m. kovo 5 d., 2004 m. gruodžio 13 d., 2005 m. vasario 7 d., 2007 m. gegužės 5 d. nutarimuose) yra ne kartą konstatavęs, kad Konstitucijoje įtvirtintas teisinės valstybės principas suponuoja ir teisės aktų hierarchiją, *inter alia* tai, kad poįstatyminiai teisės aktai negali prieštarauti įstatymams, konstituciniams įstatymams ir Konstitucijai, kad poįstatyminiai teisės aktai turi būti priimami remiantis įstatymais, kad poįstatyminis teisės aktas yra įstatymo normų taikymo aktas nepriklausomai nuo to, ar tas aktas yra vienkartinio (*ad hoc*) taikymo, ar nuolatinio galiojimo;

Konstitucinė teisė gauti informaciją – svarbi prielaida įgyvendinti įvairias Konstitucijoje įtvirtintas asmens teises ir laisves (Konstitucinio Teismo 2006 m. gruodžio 21 d. nutarimas). Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs, jog žmogaus teisių ir laisvių įgyvendinimas, kitų konstitucinių vertybių užtikrinimas labai priklauso nuo galimybių gauti iš įvairių šaltinių informaciją ir ja naudotis (2005 m. rugsėjo 29 d. nutarimas). Pavyzdžiui, Konstitucinis Teismas 1995 m. balandžio 20 d. nutarime yra konstatavęs, kad žmogaus teisė turėti savo įsitikinimus turi būti pagrįsta realia galimybe laisvai juos formuoti įvairios informacijos pagrindu, įskaitant teisę nevaržomai gauti informaciją. Konstitucinis Teismas savo aktuose ne kartą yra konstatavęs, kad informacijos laisvė nėra absoliuti, taip pat kad Konstitucija neleidžia nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuriuo, įstatymais įtvirtinus informacijos laisvės įgyvendinimo garantijas, būtų sudaromos prielaidos pažeisti kitas konstitucines vertybes, jų pusiausvyrą (pvz., Konstitucinio Teismo 2007 m. gegužės 15 d. nutarimas). Konstitucija numato galimybę informacijos laisvę riboti, jei tai būtina apsaugoti žmogaus sveikatai, garbei ir orumui, privačiam gyvenimui, dorovei ar ginti konstitucinei santvarkai, t. y. jeigu informacijos laisvės ribojimais siekiama apsaugoti, apginti Konstitucijos 25 straipsnio 3 dalyje nurodytas vertybes, kurių sąrašas (pateiktas Konstitucijos 25 straipsnio 3 dalyje), kaip savo 2005 m. rugsėjo 19 d. ir 2005 m. rugsėjo 29 d. nutarimuose yra konstatavęs Konstitucinis Teismas, negali būti laikomas išsamiu, baigtiniu, taigi neleidžiančiu laisvės gauti ir skleisti informaciją riboti tada, kai reikia apsaugoti kitas, Konstitucijos 25 straipsnio 3 dalyje *expressis verbis* nepaminėtas, konstitucines vertybes. Informacijos laisvės ribojimai gali būti nustatomi tik įstatymu, tačiau Konstitucija neužkerta kelio kai kurių su informacijos gavimu ir skleidimu susijusių santykių reguliuoti ir poįstatyminiais (įstatymų įgyvendinamaisiais) teisės aktais, tačiau jais negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuris nebūtų grindžiamas Konstitucija ir įstatymais arba kuris konkuruotų su įstatymų nustatytoju (Konstitucinio Teismo 2005 m. rugsėjo 19 d., 2005 m. rugsėjo 29 d. nutarimai).“

12. Lietuvos Respublikos administracinis teismas (LVAT) 2014-01-08 nutartyje administracinėje byloje Nr. A146-1769/2013 konstatavo:

„[...] atsisakymas suteikti informaciją galimas tik įstatymo, o ne poįstatyminio teisės akto pagrindu (Teisės gauti informaciją įstatymo 1 str. 3 d. 6 ir 7 p.).“

Tyrimo išvados

13. Atsižvelgiant į Skunduose išdėstytas aplinkybes, išvados bus pateikiamos dėl kiekvienos iš šių dalių atskirai:

13.1. dėl Pareiškėjo 2022-03-25 ir 2022-03-31 kreipimūsi nagrinėjimo;

13.2. dėl Pareiškėjo 2022-04-11 skundo nagrinėjimo.

Dėl Pareiškėjo 2022-03-25 ir 2022-03-31 kreipimūsi nagrinėjimo

14. Skunde Pareiškėjas rašo, kad jis 2022-03-25 ir 2022-03-31 raštais kreipėsi į Alytaus PN administraciją, prašydamas padaryti kopijas jo raštų prašymų ir skundų, už kopijas lėšas išskaičiuoti iš jo asmeninės sąskaitos. Alytaus PN administracija į jo kreipimūsi 2022-04-06 pateikė atsakymus Nr. 363-931 ir Nr.363-933, kuriais atsisakė tenkinti jo prašymus.

15. Viešojo administravimo subjektai (įskaitant ir Alytaus PN), be specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų (šios pažymos 6 punktą). Vienas iš viešojo administravimo principų yra išsamumo principas. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį.

16. Alytaus PN administracija į Pareiškėjo 2022-03-25 ir 2022-03-31 kreipimūsi pateikė 2022-04-06 du identiškus atsakymus, kuriuose nurodyta teisės aktų nuostata, reglamentuojanti, kokiu atveju nuteistajam dokumentų kopijos privalo būti padaromos, ir nurodyta, kad tuo vadovaujantis Pareiškėjo prašymas tenkintinas nebus.

Pagal PĮTIV taisyklėse nustatytą teisinį reglamentavimą, nuteistojo (suimtojo) prašymu pataisos įstaigos (tardymo izoliatoriaus) administracija privalo padaryti jo administracinės, civilinės ir baudžiamosios bylos ir asmens bylos dokumentų kopijas. Šių dokumentų kopijos nuteistajam (suimtajam) privalo būti padaromos ir kai jo asmeninėje sąskaitoje nėra pakankamai lėšų, o kopijų darymo išlaidos išskaičiuojamos iš nuteistojo (suimtojo) asmeninės sąskaitos, kai joje atsiranda lėšų. Kitos nuteistojo (suimtojo) prašomos informacijos kopijos gali būti padaromos tik tais atvejais, jei nuteistojo (suimtojo) asmeninėje sąskaitoje yra pakankamai lėšų.

Alytaus PN administracija nepaaiškino Pareiškėjui, kodėl nebus pateiktos jo prašomos kopijos, nepaaiškinta, kad nuteistųjų prašymai ir skundai nėra saugomi asmens byloje, todėl už jų kopijas nuteistieji turi susimokėti iš savo asmeninių lėšų, atsakyme net nėra paaiškinta, kad Pareiškėjo sąskaitoje nėra pakankamai lėšų, kad būtų galima jo prašymą patenkinti ir padaryti prašomų dokumentų kopijas. Pateikdama Pareiškėjui tokius atsakymus, Alytaus PN administracija nesivadovavo VAĮ išsamumo principu, kuris reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį

Iš to, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Alytaus PN administracija, pateikdama atsakymus į Pareiškėjo kreipimūsi, pažeidė VAĮ nustatytus teisės akto reikalavimus, todėl Pareiškėjo skundo dalis dėl Alytaus PN administracijos, netinkamai išnaginėjus jo 2022-03-25 ir 2022-03-31 kreipimūsi yra **pagrįsta**.

Dėl Pareiškėjo 2022-04-11 kreipimosi nagrinėjimo

17. Pareiškėjas 2022-04-11 skundu kreipėsi į Kalėjų departamentą dėl 2022-04-06. Alytaus PN administracijos atsakymų Nr. 363-931 ir Nr. 363-933.

18. Viešojo administravimo subjektai (įskaitant Kalėjų departamentą), be specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų (šios pažymos 8 punktą). Vienas iš viešojo administravimo principų yra išsamumo principas. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nuroydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį.

Bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos.

19. Gavęs 2022-04-11 Pareiškėjo skundą, Kalėjų departamentas 2022-05-18 pateikė atsakymą Nr. 2S-1313, kuriame Pareiškėjui paaiškino teisės aktų nuostatas, reglamentuojančias dokumentų kopijų nuteistiesiems išdavimą, nurodė, kokie dokumentai sudaro nuteistųjų asmens bylas, taip pat tai, kad nuteistųjų skundai / prašymai paprastai yra saugomi atskirose bylose ir kad už šiose bylose esančių dokumentų kopijas nuteistieji turi susimokėti iš savo lėšų. Atsakyme Pareiškėjui paaiškinta ir tai, kad savo teise apskųsti administracijos sprendimus Pareiškėjas gali pasinaudoti ir nepateikęs skundžiamų skundų / prašymų ar atsakymų į juos kopijų.

Apibendrinus konstatuotina, kad Kalėjų departamento atsakymas Pareiškėjui parengtas tinkamai, išsamiai paaiškintos su skundu susijusios aplinkybės. Tačiau atsakymas pateiktas praleidus teisės aktuose nustatytą 20 darbo dienų terminą. Pareiškėjo Skundo dalis dėl Kalėjų departamento pareigūnų veiksmų netinkamai išnagrinėjus jo 2022-04-11 skundą, kiek tai susiję su atsakymo nepateikimu per teisės aktuose nustatytą terminą, yra **pagrįsta**.

20. Seimo kontrolierė atkreipia dėmesį ir į tai, kad tiek Alytaus PN, tiek ir Kalėjų departamentas yra viešojo administravimo subjektai, todėl nagrinėdami pareiškėjų skundus, be specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis ir kitų viešojo administravimo srityje taikomų teisės aktų, įskaitant ir TGIĮ. Vadovaudamosi TGIĮ nuostatomis institucijos ir valstybės valdomi subjektai *privalo* teikti pareiškėjams ar jų atstovams duomenis, išskyrus šio įstatymo ir kitų įstatymų nustatytus atvejus. T. y. kiekvienas asmuo, taip pat ir nuteistasis (suimtas), *turi teisę* gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų. Ši informacija yra teikiama TGIĮ nustatyta tvarka. Informacijos laisvės ribojimai gali būti nustatomi tik įstatymu, tačiau Konstitucija neužkerta kelio kai kurių su informacijos gavimu ir skleidimu susijusių santykių reguliuoti ir poįstatyminiais (įstatymų įgyvendinamaisiais) teisės aktais, tačiau jais negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuris nebūtų grindžiamas Konstitucija ir įstatymais arba kuris konkuruotų su įstatymų nustatytoju. Be to, atsisakymas suteikti informaciją galimas tik įstatymo, o ne poįstatyminio teisės akto pagrindu (šios pažymos 8, 11 ir 12 punktai).

Nagrinėjamu atveju susiklostė situacija, kai Pareiškėjo prašymo pateikti dokumentų kopijas tenkinimas / netenkinimas priklauso nuo to, kur yra sudėti (saugomi) jo prašomi dokumentai. Seimo kontrolierė atkreipia atsakingų pareigūnų dėmesį į tai, kad asmens teisė gauti informaciją turi būti užtikrinama nepaisant to, kokioje byloje yra prašomas dokumentas.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAI

21. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia X Skundo dalį dėl Alytaus pataisos namų pareigūnų veiksmų (neveikimo), netinkamai nagrinėjant 2022-03-25 ir 2022-03-31 kreipimusis, pripažinti **pagrįsta**.

22. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia X Skundo dalį dėl Kalėjų departamento prie Teisingumo ministerijos pareigūnų veiksmų netinkamai išnagrinėjus jo 2022-04-11 skundą, kiek tai susiję su Kalėjų departamento prie Teisingumo ministerijos pareigūnų veiksmais nepateikus atsakymo per teisės aktų nustatytą terminą, pripažinti **pagrįsta**.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

23. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė **Alytaus pataisos namų direktoriui** rekomenduoja:

23.1. pakartotinai išnagrinėti Pareiškėjo 2022-03-25 ir 2022-03-31 prašymus ir pateikti atsakymą, atitinkantį VAĮ nustatytus reikalavimus;

23.2. imtis priemonių, kad ateityje pareiškėjų skundai ir prašymai būtų nagrinėjami ir atsakymai teikiami laikantis VAĮ nustatytų reikalavimų.

24. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė **Kalėjų departamento direktoriui** rekomenduoja:

24.1 užtikrinti, kad atsakymai į kreipimusis būtų teikiami per teisės aktuose nustatytą 20 darbo dienų terminą.

24.2. imtis priemonių, kad Kalėjų departamento pavaldžiose įstaigose informacija pareiškėjams būtų teikiama Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją ir duomenų pakartotinio naudojimo įstatymo nustatyta tvarka ir kad Kalėjų departamento pareigūnai, tirdami pareiškėjų skundus, užtikrintų Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją ir duomenų pakartotinio naudojimo įstatymo nuostatų taikymą.

Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos**.

Seimo kontrolierė

Erika Leonaitė